

Suvestinė redakcija nuo 2012-04-06

Isakymas paskelbtas: Žin. 2001, Nr. [41-1438](#), i. k. 101301MISAK00000252

Nauja redakcija nuo 2012-04-06:

Nr. [D1-281](#), 2012-04-02, Žin. 2012, Nr. 41-2007 (2012-04-05), i. k. 112301MISAK00D1-281

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

Į S A K Y M A S

**DĖL NUOTEKŲ FILTRAVIMO SISTEMŲ ĮRENGIMO APLINKOSAUGOS TAISYKLIŲ
PATVIRTINIMO**

2001 m. gegužės 9 d. Nr. 252
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo (Žin., 1992, Nr. [5-75](#); 1996, Nr. [57-1335](#)) 6 straipsniu ir Lietuvos Respublikos vandens įstatymo (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#)) 16 straipsnio 4 dalimi, tvirtinu Nuotekų filtravimo sistemų įrengimo aplinkosaugos taisykles (pridedama).

APLINKOS MINISTRAS

HENRIKAS ŽUKAUSKAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2001 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. 252
(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2012 m. balandžio 2 d. įsakymo Nr. D1-281
redakcija)

NUOTEKŲ FILTRAVIMO SISTEMŲ ĮRENGIMO APLINKOSAUGOS TAISYKLĖS

I. TIKSLAS IR TAIKYMO SRITIS

1. Nuotekų filtravimo sistemų įrengimo aplinkosaugos taisyklių (toliau – Taisyklės) tikslas – nustatyti privalomuosius aplinkos apsaugos reikalavimus nuotekų valymo natūralios (gamtinės) sanklodos gruntuose sistemoms projektuoti, įrengti ir eksploatuoti, siekiant sumažinti jų neigiamą poveikį požeminio ir paviršinio vandens kokybei.

2. Taisyklės taikomos projektuojant, statant, naudojant filtravimo sistemas (toliau – FS) buitinių, komunalinių nuotekų filtracijai per gruntą.

3. Natūralios sanklodos gruntuose įrengtose ir neturinčiose filtruotų nuotekų išleistuvo FS draudžiama valyti pavojingomis medžiagomis ir sunkiaisiais metalais užterštas nuotekas.

4. Taisyklių reikalavimai privalomi visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, projektuojantiems, rekonstruojantiems, įrengiantiems, eksploatuojantiems FS ir jų įrengimą ir eksploataciją kontroliuojančioms valstybinės priežiūros institucijoms. Iki Taisyklių įsigaliojimo įrengtoms FS šio dokumento reikalavimai yra rekomendacinio pobūdžio.

5. Taisyklės gamybinių ir mišrių nuotekų FS, sistemoms su dirbtinai įrengtais filtracijos sluoksniais ir filtruotų nuotekų surinkimo sistema, neleidžiančia joms patekti į gilesnius horizontus, taikomos tiek, kiek tai reglamentuoja atskiri Taisyklių punktai. Taisyklės netaikomos teisės aktų nustatyta tvarka paskleidžiant nuotekas tręšimo laukuose.

II. NUORODOS

6. Rengiant šį dokumentą, vadovautasi šiais teisės aktais:

6.1. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu (Žin., 1992, Nr. [5-75](#); 1996, Nr. [57-1335](#); 1997, Nr. [65-1540](#); 2000, Nr. [39-1093](#), Nr. [90-2773](#));

6.2. Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymu (Žin., 1995, Nr. [63-1582](#); 1997, Nr. [66-1600](#), Nr. [117-3012](#));

6.3. Lietuvos Respublikos vandens įstatymu (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#); 2003, Nr. 36-1544);

6.4. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. [107-2391](#); 1997, Nr. [65-1548](#), Nr. [96-2427](#); 2000, Nr. [34-953](#), Nr. [42-1195](#), Nr. [58-1708](#));

6.5. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu (Žin., 1996, Nr. [82-1965](#); 2000, Nr. [39-1092](#));

6.6. Lietuvos Respublikos statybos įstatymu (Žin., 1996, Nr. [32-788](#); 1997, Nr. [65-1551](#); 2000, Nr. [78-2360](#));

6.7. Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymu (Žin., 1993, Nr. [71-1326](#); 1995, Nr. [53-1298](#); 1997, Nr. [59-1362](#), Nr. [65-1543](#));

6.8. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 1995, Nr. [60-1502](#); 2000, Nr. [58-1703](#));

6.9. Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymu (Žin., 1997, Nr. [112-2824](#); 2006, Nr. 57-2025);

6.10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. [84-2353](#));

6.11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. 469 „Dėl gyvenamųjų namų ir kitų objektų statybos teritorijose, kuriose neįrengti inžineriniai įrenginiai“

(Žin., 1993, Nr. [25-593](#); 1994, Nr. [17-282](#));

6.12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. [22-652](#), Nr. [26-774](#); 1993, Nr. [71-1334](#); 1996, Nr. [2-43](#), Nr. [43-1057](#), Nr. [93-2193](#); 1997, Nr. 30-798, Nr. [38-940](#); 1999, Nr. [104-2995](#));

6.13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. lapkričio 29 d. nutarimu Nr. 1433 „Dėl Leidimų tirti žemės gelmes išdavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [102-3634](#); 2005, Nr. 45-1448);

6.14. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 80 „Dėl Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [85-3684](#); 2005, Nr. [103-3829](#));

6.15. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. D1-236 „Dėl Nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. [59-2103](#); 2007, Nr. [110-4522](#));

6.16. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 417 patvirtinta Gręžinių vandeniui tiekti ir vandens šiluminei energijai vartoti projektavimo, įrengimo, konservavimo bei likvidavimo tvarka, LAND 4-99 (Žin., 1999, Nr. [112-3263](#));

6.17. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 222 patvirtintomis Miestų nekanalizuotų gyvenamųjų kvartalų nuotekų tvarkymo rekomendacijomis, R 19-00 (Žin., 2000, Nr. [46-1331](#));

6.18. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 „Dėl Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [95-3372](#); 2007, Nr. 23-892);

6.19. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-1053 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.04.02:2011 „Inžineriniai geologiniai ir geotechniniai tyrimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. [5-144](#));

6.20. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. V-613 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 44:2006 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“ patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. [81-3217](#)).

III. TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI

7. Šiame dokumente vartojami terminai ir apibrėžimai:

7.1. **natūrali nuotekų filtravimo sistema** – nuotekų filtravimo per natūralios sanklodos grūntą sistema be filtruotų nuotekų išleistuvo;

7.2. **dirbtinė nuotekų filtravimo sistema** – nuotekų filtravimo per dirbtinai supiltą inertinės filtruojančios medžiagos (smėlio, žvyro ar kt.) sluoksnį sistema su filtruotų nuotekų išleistuvu ar išleistuvais;

7.3. **inžineriniai geologiniai tyrimai** – žemės gelmių sandaros ir savybių tyrimai statybų planavimo ir statybos reikmėms;

7.4. **aeracijos zona** – tarp žemės paviršiaus ir gruntinio vandens esantis sluoksnis, kurio uolienu porose, plyšiuose bei kitose erdmėse laikosi plėvelinis ir kapiliarinis vanduo, vandens garai ir oras;

7.5. **gruntinis vanduo** – požeminis vanduo, slūgstantis ant pirmojo nuo žemės paviršiaus mažai laidaus nuogulų sluoksnio ir turintis laisvą paviršių;

7.6. **gruntinio vandens lygio gradientas** – gruntinio vandens lygio kitimo dydis jo tėkmės kelio ilgio vienetui;

7.7. **filtracijos koeficientas** – grunto laidumo vandeniui rodiklis, turintis greičio dimensiją (cm/s; m/dieną). Nustatomas laboratoriniais ir (ar) lauko bandymais, apskaičiuojamas empirinėmis formulėmis. Apytikslės vertės m/parą: molio <0,001, priemolio 0,005–0,05, priesmėlio 0,1–0,5, smulkaus smėlio 1–5, vidutinio smėlio 10–20, žvyro >50–100.

IV. BENDRIEJI FILTRAVIMO SISTEMŲ ĮRENGIMO REIKALAVIMAI

8. FS įrengti galima įvairios litologinės sudėties gruntuose. Tinkamiausi yra smėlingų darinių išplitimo plotai, taip pat teritorijos, kur yra storesnė aeracijos zona (giliau slūgso gruntinis vanduo).

9. FS įrengti draudžiama:

9.1. paviršinio vandens telkinių pakrantės apsaugos juostoje;

9.2. potvynių užliejamuose plotuose;

9.3. visų požeminio vandens vandenviečių sanitarinės apsaugos zonos griežto režimo juostoje, II ir III pogrupių vandenviečių 2-oje taršos apribojimų juostoje;

9.4. šachtinių ir gręžtinių šulinių sanitarinėje apsaugos zonoje;

9.5. intensyvių karstinių procesų zonoje;

9.6. išžvalgytuose ir perspektyviuose naudingųjų iškasenų telkinių plotuose;

9.7. kai yra centralizuotosios nuotekų surinkimo sistemos ir teisės aktų nustatyta tvarka sudarytos sąlygos prie jų prisijungti;

9.8. kai aeracijos zoną sudaro molingos nuogulos, kurių filtracijos koeficientas mažesnis kaip 0,01 m/d (tai netaikoma įrengiant podirvinio drėkinimo sistemą);

9.9. kai aukščiausio gruntinio vandens lygio gylis nuo nuotekų paskleidimo vamzdžio, filtravimo dugno arba drėkintuvo yra ≤ 1 m;

9.10. kai į FS planuojamų išleisti nuotekų maksimalus paros kiekis viršija 5 m^3 ir yra neaiški gruntinio vandens srauto tėkmės kryptis, jo iškrovos sritis ir kai gruntinio vandens lygio gradientas yra $<0,001$;

9.11. kai yra ekologiniu aspektu tinkamas išvalytoms nuotekoms išleisti paviršinis tekančio vandens telkinys;

9.12. kai į FS planuojamų išleisti buitinių, komunalinių nuotekų maksimalus paros kiekis viršija 50 m^3 ;

9.13. kituose teisės aktuose numatytais atvejais.

10. Nuotekos, užterštos pavojingomis medžiagomis ir sunkiaisiais metalais, gali būti valomos tik dirbtinėse FS su vandeniui nelaidžiu pagrindu ir organizuotu nuotekų išleidimu. FS su organizuotu išvalytų nuotekų išleidimu taikomi Nuotekų tvarkymo reglamente, patvirtintame LR aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. D1-236 (Žin., 2006, Nr. [59-2103](#); 2007, Nr. [110-4522](#)), nustatyti reikalavimai nuotekų išleidimui į gamtinę aplinką.

11. Į FS gali būti išleidžiamos buitinėms ar komunalinėms nuotekoms nepriskiriamos, užterštos lengvai biologiškai skylančiais, aplinkai nekenksmingais junginiais nuotekos. Sąlygos šių nuotekų išleidimui į FS nustatomos vadovaujantis Požeminio vandens apsaugos nuo taršos pavojingomis medžiagomis taisyklių, patvirtintų LR aplinkos ministro 2009 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. D1-71 (Žin., 2009, Nr. [24-961](#)), nuostatomis.

12. Kai į FS planuojamų išleisti nuotekų maksimalus paros kiekis daugiau kaip 5 m^3 , prieš parengiant FS statybos projektą, turi būti atlikti inžineriniai geologiniai tyrimai, skirti vietovės tinkamumo FS statybai ir eksploatacijos sąlygoms įvertinti pagal geologinių, hidrogeologinių, geomorfologinių ir geodinaminių požymių visumą.

13. Inžinerinių geologinių tyrimų metu būtina ištirti (nustatyti):

13.1. aeracijos zonos litologinę sudėtį, storį, filtracijos koeficientą;

13.2. gruntinio vandeningojo sluoksnio storį ir litologiją;

13.3. gruntinio vandens srauto tėkmės kryptį ir tikrąją filtracijos greitį;

13.4. gruntinio vandens foninę cheminę sudėtį.

14. Inžineriniai geologiniai tyrimai gali būti atliekami teisės aktų nustatyta tvarka.

V. APLINKOSAUGOS REIKALAVIMAI

15. Į natūralios sanklodos gruntus infiltruojamos buitinės, komunalinės nuotekos turi būti apvalytos ir jų užterštumas negali viršyti 150 mg O₂/l pagal BDS₇.

16. FS hidraulinė apkrova nuotekomis nustatoma kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgiant į grunto filtracines savybes, galimą poveikį aplinkai ir nuotekų sudėtį. Įrengiant FS grunte, kur vyrauja priemolis, FS hidraulinė apkrova turi būti iki 10 l/m²/d, vyraujant priesmėliui – iki 15 l/m²/d, vyraujant smėliui – iki 30 l/m²/d, smulkaus žvyro ir smėlio gruntuose – iki 50 l/m²/d.

17. Antžeminių filtravimo laukų žemės paviršiaus nuolydis neturi būti didesnis kaip 2°. Nuotekos juose turi būti paskleidžiamos tolygiai. Visais atvejais gretimos teritorijos privalo būti apsaugotos nuo paviršinio vandens iš FS pritekėjimo.

18. Iš FS teritorijos ištekančiame ir į paviršinius vandens telkinius įtekančiame drenažo ar gruntiniame vandenyje teršalų koncentracija neturi viršyti nuotekų, išleidžiamų į gamtinę aplinką, užterštumo normų.

19. Nustatant FS projektavimo sąlygas ir rengiant projektą, aplinkosauginiu požiūriu būtina:

19.1. numatyti nuotekų paskirstymo laukelių išdėstymą taip, kad būtų mažiau teršiamas gruntinis vanduo, t. y. laukų ilgoji ašis turėtų būti skersai gruntinio vandens tėkmės;

19.2. siekiant nepažeisti gretimų valdų savininkų interesų, įvertinti jose įrengtų arba projektuose numatytų įrengti vandens ūkio sistemų sprendinius.

20. Išvalytos nuotekos, kurių užterštumas neviršija išleidimui į gamtinę aplinką nustatytų normatyvų, gali būti sugerdinamos į gruntą, tačiau sugerdinimo vietos planuojamos ir įrengiamos vadovaujantis FS įrengimui nustatytais reikalavimais.

21. Parengtas FS statybos projektas derinamas Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nustatyta tvarka.

22. Įsirengę FS fiziniai ir juridiniai asmenys privalo juos tinkamai eksploatuoti ir prižiūrėti, užtikrinti vandens išteklių apsaugą nuo užteršimo.

23. Įrengiant FS turi būti laikomasi lentelėje nustatytų atstumų.

Pavadinimas	FS našumas, m ³ /d	Gruntas	Atstumas, m		
			Iki gyvenamosios ir viešosios paskirties statinių	Iki požeminio vandens paėmimo įrenginių ir paviršinio vandens telkinių	
				prieš gruntinio vandens tėkmę	pagal gruntinio vandens tėkmę
1	2	3	4	5	6
Antžemini o filtravimo sistema	Iki 50	1*	100	100	100
		2*	100	100	200
Požeminio filtravimo sistema	Iki 50	1	15	15	100
		2	15	15	200
Podirvinio drėkinimo sistema	Iki 5	1	15	15	50
		2	15	15	100

1* – molingas gruntas; 2* – smėlingas gruntas.

VI. ATSAKOMYBĖ

24. Asmenys, pažeidę šių Taisyklių reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Priedo pakeitimai:

Nr. [D1-281](#), 2012-04-02, Žin., 2012, Nr. 41-2007 (2012-04-05), i. k. 112301MISAK00D1-281

A priedas (informacinis)

LITERATŪRA

1. Baltrukonis J. Maži nuotekų apdorojimo įrenginiai kaime. Apžvalginė informacija, Vilnius, 1987.
2. Buitinių nuotekų išleidimo licencijavimo įstatymas ir kodeksas. Iliojaus visuomenės sveikatos apsaugos departamentas, 1986 (Illinois Department of Public Health. Private sewage disposal licensing act and code, 1986).
3. Diliūnas J. Gamybinių ir buitinių nuotekų išleidimo į filtracijos laukus užterštumo normos: tyrimų programa ir rekomendacijos LAND rengimui (ataskaita), Geologijos institutas, Vilnius, 1998.
4. Kadūnas K., Klimas A. ir kt. Filtracijos laukų eksploatacijos įtakos aplinkai tyrimai (ataskaita, I etapas). Lietuvos geologijos sąjunga, Aplinkos apsaugos departamentas, Vilnius, 1993.
5. Klimas A., Marcinonis A. ir kt. Filtracijos laukų įtakos požemei hidrosferai tyrimas (ataskaita, II etapas). UAB „Grota“, Aplinkos apsaugos departamentas, Vilnius, 1994.
6. Klimas A. ir kt. Hidrogeologinės rekomendacijos filtracijos laukams įrengti ir eksploatuoti (ataskaita, III etapas). UAB „Grota“, Aplinkos apsaugos departamentas. Vilnius, 1994.
7. Levitas E., Baltrukonis J. ir kt. Nuotekų valymo įrenginių technologijų bei projektinių sprendimų ir įrangos vertinimo rekomendacijos. Aplinkos ministerija, Vilnius, 1998.
8. Mažo našumo nutekamojo vandens valymo įrenginių techninės eksploatacijos tipinės taisyklės, ŽŪM, Vilnius, 1985.
9. Pažangaus ūkininkavimo taisyklės ir patarimai. Žemės ūkio ministerija, Aplinkos ministerija, Vilainiai, 2000.
10. Septinių talpyklų sistemos ir požeminis vanduo Airijoje. Airijos geologijos tarnyba, 1993 (Geological Survey of Ireland. Septic tank systems and groundwater in Ireland, 1993).
11. Strusevičius Z. Nuotekų, atliekų ir mėšlo tvarkymas žemės ūkyje. Lietuvos vandens ūkio institutas, Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba, Vilainiai, 1996.
12. Strusevičius Z., Strusevičienė S. M. ir kt. Ūkininkavimo aplinka. Mėšlo tvarkymas, nuotekų valymas, geriamasis vanduo. Lietuvos vandens ūkio institutas, Vilainiai, 1998.
13. Zabulis R., Janulevičius S. Filtracijos laukų nuotekų apsivalymo parametrų grunte natūrinis tikslinimas (ataskaita, IV etapas). UAB „Grota“, Aplinkos apsaugos ministerija, Vilnius, 1996.

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-503](#), 2010-06-15, Žin., 2010, Nr. 79-4104 (2010-07-03), i. k. 110301MISAK00D1-503
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. gegužės 9 d. įsakymo Nr. 252 "Dėl Aplinkosauginių buitinių nuotekų filtravimo įrenginių įrengimo gamtinėmis sąlygomis taisyklių (LAND 21-01) patvirtinimo" pakeitimo
2.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. [D1-281](#), 2012-04-02, Žin., 2012, Nr. 41-2007 (2012-04-05), i. k. 112301MISAK00D1-281
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. gegužės 9 d. įsakymo Nr. 252 "Dėl Aplinkosauginių buitinių nuotekų filtravimo įrenginių įrengimo gamtinėmis sąlygomis taisyklių (LAND 21-01) patvirtinimo" pakeitimo ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministro 1997 m. rugpjūčio 20 d. įsakymo Nr. 148 "Dėl aplinkos apsaugos normatyvinio dokumento land 21-97 tvirtinimo" pripažinimo netekusiu galios